

prof. Pepa Gasull

1. Introducció:
  - la inexistent "Història Antiga de Catalunya"
  - el medi físic
2. Incidència dels pobles indoeuropeus sobre el sustracte indígena
3. Els primers contactes colonials: fenicis i etruscs
4. *Emporion* i la presència grega
5. Formació i consolidació dels diferents pobles ibers
6. Evolució de les estructures socials, polítiques i econòmiques dels ibers
7. Roma i els seus interessos a la Península Ibèrica: la conquesta
8. La romanització o la fi dels pobles ibers
9. Els canvis estructurals sota el domini romà: transformacions econòmiques, administratives i socials
10. Els principals centres administratius: *Tarraco*, *Emporiae*, *Ilerda*, *Barcino*
11. El Baix Imperi i la decadència del món urbà

Bibliografia

Obres generals

DD.AA. 1979 *IIª de Catalunya*, I. E. Salvat

RIQUER, Borja de, 1996, *Història, Política, Societat i Cultura dels Països Catalans*, I. Enciclopèdia Catalana

VILAR, P. 1987, *IIª de Catalunya I*. Edicions 62

MESTRE, J. - HURTADO, V. 1995, *Atles d'Història Antiga*. Edicions 62

Obres específiques

DD.AA. 1998, *Els ibers, prínceps d'Occident*.

CASAS, J.- CASTANYER, P.- NOLLA, J.M. – TREMOLEDA, J. 1995,

*El món rural d'època romana a Catalunya. L'exemple del Nord-
est*- C.I.A.G. Girona

OLESTI, O. 1995, *El territori del Maresme en època republicana* (s. III-I a.C.).

Ed. Caixa d'Estalvis Laietana

PONS, J. 1994 *Territori i societat romana a Catalunya. Ed. 62*

RUIZ, A.- MOLINOS, M. 1993, *Los iberos*. Ed. Crítica

SOBREQUÉS, J. 1991, *Història de Barcelona*. Enciclopèdia Catalana

Evaluació

Es tindran en compte les qualificacions de l'examen escrit i del treball

CODI 29224 HISTÒRIA ANTIGA DE CATALUNYA

Prof. Oriol OLESTI VILA

Tot i no correspondre a cap realitat cultural, política o administrativa d'època Antiga, l'assignatura prendrà el territori Català com a marc d'estudi de les societats antigues, un territori prou divers i ampli com per mostrar la diversitat i la complexitat d'alguns fenòmens històrics que pretenem estudiar: la iberització, el sorgiment dels primers estats, el comerç colonial, la romanització, la pretesa crisi del s. III, la I del món antic, etc... No podem oblidar que aquest període ha conformat el que M. Tarradell anomenà "les arrels de Catalunya", on es troben les bases dels esdeveniments històrics posteriors. Al llarg del curs, i utilitzant les eines que ens ofereix el Campus Virtual, intentarem també familiaritzar-nos amb els principals tipus de documents històrics que utilitza l'historiador del món antic (les fonts literàries, l'epigrafia, la numismàtica, les dades de l'arqueologia, la toponímia, etc.), i permetre així una aproximació a la Història Antiga de Catalunya oberta i, lògicament, en contínua evolució. La major part d'aquest material serà enviat a través del campus virtual per part meua, si bé els alumnes caldrà que cerquin també informació pel seu compte, segons unes pautes guiades.

Programa

Els temes a tractar seran els següents:

- 1) Introducció a la bibliografia i a la historiografia sobre la Història Antiga de Catalunya. Qüestions de mètode.
- 2) La gènesi dels pobles pre-romans. Bronze Final i Ferro I.
- 3) Els primers colonitzadors. El món Fenici.
- 4) Empúries i Roses. El contacte amb els Grecs.
- 5) La iberització. Un model d'interpretació.
- 5) El període Ibèric Antic. Identificació de les diverses ètnies.
- 6) L'Ibèric Ple. Territorialitat i Jerarquització.
- 7) El s. III a.C. El món ibèric en canvi.
- 8) L'arribada de les potències Mediterrànies. Els Púnics i els inicis de la conquesta romana.
- 9) La revolta indígena. Les actuacions de Cató.
- 10) L'Ibèric Final. La Primera fase de transformacions del món indígena.
- 12) La segona meitat del s. II a.C. El re-assentament del món indígena. Colonització o integració?
- 11) El s. I a.C. i l'integració del Nord-Est peninsular en les estructures romanes: Pompeu, Sertori, Cèsar.
- 12) Els canvis econòmics i socials del s. I a.C. Què cal entendre per romanització?
- 13) Les actuacions d'August. L'Imperi.
- 14) El període Juli-Claudi i Flavi. Els nous municipis i l'estructura urbana i administrativa Alt-Imperial.
- 15) El s. II d.C.. Evergetisme i oligarquies municipals.
- 16) Ciutat i territori a la Catalunya romana.
- 16) El s. III. La crisi del sistema. Les transformacions a les ciutats.
- 17) El s. IV-V d.C. Decadència urbana i continuïtat rural?
- 18) El Cristianisme. Bisbes i màrtirs. Les diòcesis catalanes.
- 19) La I del món antic.

Bibliografia

Els materials fonamentals seran enviats a través del Campus Virtual, si bé serà necessària també alguna lectura adicional, de tipus manual:

A. Daura, E. Sanchez, *Introducció a l'arqueologia de Catalunya. Prehistòria i Antiguitat*. Ed. Teide. Barcelona 1993.

AA.DD. *Economia, Societat i Cultura. Història dels Països Catalans*. Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona 1997. Vol. I, Prehistòria i món Antic.

AA.DD. *Atles d'Història de Catalunya*. Edicions 62. Barcelona 1995.

C. Aranegui, P. Rouillard, J.P. Mohen (Coord.), *Els ibers*. Fundació La Caixa. Barcelona 1998. Catàleg de l'exposició. Actes del Congrés.

J. Pons, *Territori i societat romana a Catalunya*. Edicions 62. Barcelona 1994.

M. Mayer (coordinador), *Roma a Catalunya*. Barcelona 1992.

J. Casas, P. Castanyer, J.M. Nolla, J. Tremoleda, *El món rural d'època romana a Catalunya. L'exemple del Nord-est*. C.I.A.G. Girona 1995.

Avaluació

La nota de l'assignatura constarà de la nota de l'examen (50 %) i la de tres pràctiques d'avaluació continuada que anirem fent al llarg del curs (50%). Es tractarà de comentaris de text, síntesis històriques i recensions, breus, que permetran anar seguint el curs mitjançant una avaluació continuada, voluntària.

Qui no segueixi l'avaluació continuada (o la suspengui) tindrà dret a l'examen, que serà un 100% de la nota.

L'examen constarà de dos exercicis, un dels quals podrà ser un comentari de text.